

מה היא חנוכה? פתח חנוכה.

1

אמר רבה ז"ר חנוכה מצוה להניחה במפתח הכניסה לפתח והיא מנה ליה רב אחא בריה דרבא אמר מימין רב *שמואל מדפתי אמר משמאל והילכתא *משמאל כרי שחזאנר חנוכה משמאל ומוחה מימין:

גמ' א"ר (כ"א)

2

אמר רב יהודה אמר רב אמי (אמר רב) 'אמר לדרצות מעות כנגד נר חנוכה כי אמריחה קמיה דשמואל אמר לי וכי נר קדושה יש בה מתקף לה רב יוסף וכי דם ייקף קדושה יש בו *דהניא *ושפך וכסה במה *ששפך יכסה שלא יכסנו ברגל שלא יהו מצות בויות עליו ה"נ שלא יהו מצות בויות עליו: בעו מניה מרבי יהושע בן לוי מהו להסתפק מנוי סוכה כל שבעה א"ל הרי אמרו אסור לדרצות מעות כנגד נר חנוכה אמר רב יוסף *מריה דאברם תלי תניא בדלא תניא סוכה תניא חנוכה לא תניא *דהניא סוכה כהלכתה ועימה בקרמיו ובסדינין המצויין ותלה בה אגוזים אפרסקין שקדים ורמונים ופרכילי ענבים ועמרות של שבלים יינות (של) שבצים וסלתות אסור להסתפק מהן עד מוצאי יום טוב האדרון של חג ואם התנה עליהן הכל לפי תנאו אלא אמר רב יוסף 'אבוהו דכולהו דם:

גמ' א"ר (כ"א)

3

ז למצוה להניחו (לא) בשפח

הסמוך (לב) לפתח משמאל, (לג)

פדי שתהא מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל.

גמ' א"ר (כ"א)

4

(לג) פדי שתהא וכו'. ויהיה מסבב במצות.

גמ' א"ר (כ"א)

5

ז כג מצוה להניח נר חנוכה בטפח הסמוך לפתח, דאל"כ כיון דמדליקין בחוץ לא יהא ניכר שזהו נר חנוכה, שהרי אין היכר כלל שהבעל הבית הניחו שם [כ"א כ"ב ד"ה מנה]. ומניחו מצד שמאלו כדי שיהא מוקף במצות מוזה מימין ונר חנוכה משמאל.

גמ' א"ר (כ"א)

6

ז ל מצו' להניחו במפתח (ה) הסמוך לפתח *משמאל כדי שתהא מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל יאסאין מזוזה בפתח מניחו מימין ופואסהניחו בדל' עצמו ינוחנו (ו) ח(ט) מחציו שר כניס' לצד שמאל:

גמ' א"ר (כ"א)

7

ז... ח מחציו של בניפה. נס"מ הגירסא (ו) מנהיה לנד שמאל של כניסה פינחסו צמלי השנים שלא נלד המוזה: (ו) ונ"מ המנהג משום שיכנס בין ב' מלות (ד"מ)

גמ' א"ר (כ"א)

8

מוזוזה מימין ונר חנוכה משמאל ובעל הבית וטלית מצויצת באמצע

גמ' א"ר (כ"א)

9

לב. מצות נר חנוכה, מצוה חביבה היא עד מאד; וצריך אדם להזהר בה - פדי להודיע הנס, ולהוסיף בשבח האל והודיה לו על הנסים שעשה לו. אפלו אין לו מה יאכל אלא מן הצדקה - שואל, או מוכר פסותו; ולוקח שמן ונרות, ומדליק.

גמ' א"ר (כ"א)

10

אמר רב הונא דהרגיל בנר היין ליה בניס תלמידיו חבמים הוהיר במזוזה וכה לדירה נאה הוהיר בציצית וכה לטלית נאה הוהיר בקדוש היום וכה וממלא גרבי יין

גמ' א"ר (כ"א)

11

לפרט:
למנוח: צפס ששפך - כידו ששפך זה ולא כרגלו: נויי סופס - פירות שהולין זה לטי: מריס דאכרסס - לשון תמיה הוא: סלי - סוכה דתניא צברייתא דהדיא כדמפרש ואזיל: בדלא סניא - כנר חנוכה דמימרא דרב אסי הוא וחינו צרייתא: ופטרס פקריס - פארה ביריעות של לבנים שקורין לו צרייתא: פטרס פליסן - במס' בילס (דף כ:): אוקימנא דאומר חינו בודל מהן כל בין השמשות של קידוש יו"ט ראשון ללא חל עלייהו קדושה כלל אבל תנאי אחר אינו מוטיב: אכוסון דכולסו - קילמדו סלן ממו: דס - כיסוי הדם דנפקא לן מקרא ושפך וכסה ומפרש זה טעמא שלא יהו מלוס בויות עליו: גמ' א"ר (כ"א)

12

ייקף *ושפך וכסה ימי ששפך יכסה שחם ולא כסה וראו אחר מנין שחייב לכסות שנאמר *ואומר לבני ישראל אזהרה לכל בני ישראל תניא אידך ושפך וכסה ייכמה ששפך בו יכסה שלא יכסנו ברגל שלא יהו מצות בויות עליו תניא אידך *ושפך וכסה מי ששפך הוא יכסנו *מעשה באחד ששרט וקדם חבירו וכסה וחיבו רבו גמליאל ליתן לו י' דובים

גמ' א"ר (כ"א)

13

ורחיבין ר"ג עשרה זהונים. לבלוזה כרחה לל סכר קויו המלה לוד הנחכה חכילה נוי יוכל לשער' אורח: חייס פן חסלק: וכל חסלקים לל יסוו זה וכו' ויה לריק לשלם לו הפקדו: הלל חסג' לעשות מלוה זכאכס ולל עשאו ועלה עליו הכחוז כאלו עשאו כנולל זה חסג' עוננו מלוהו ללו נויי חקרי' א"ך הפרש יש צין העושה מלוה ונקבל - סכר - לל חאכס ולל עשאו ונקבל סכר כי זה העושה עוזה הי צנוחה ועוזה לל צל ונסכר על זה חס' סכאכס מלעוטר על סלל. הנה לעבוד הי ונקבל סכה טוירס ועל לעמי כנולל חעפ' סלעכין סכר טוירס חין הפרש: מ' דלענרל צנוחה חאיכא הפרש והענישו ר"ג עשרה זהונים לפי קיעור לענרל דנוסח

גמ' א"ר (כ"א)

17

*תניא ר"א בן יעקב אומר ישמעתי שבית דין מבין ועונשין שלא מן התורה ולא לעבור על דברי תורה אלא כדי לעשות סייג לתורה ומעשה באחד שרכב על סוס בשבת בימי יונים והביאוהו לבית דין וסקלוהו לא מפני שראוי לכך אלא שהשעה צריכה לכך

מ"ג סג' ב"ר (מ"ג)

18

מכין מלקות ועונשין עונש של מיתה שלא מן התורה: ולא. שיתכוונו לעבור על ד"ת לצד מלבס חיוב מיתה לשאית חייב אלא מפני טורח השעה: לעשות פייג. גדר: לא שראוי לכך. דשבות בעלמא הוא מדרבנן: אלא שפסעפס לריפס לכך. מפני שהיו פרוזים בעצירות שהיו רואין לוחץ של ישראל שהיונים הם גזירים עליהם גזירות והיו מלאת בזווית בעיניהם:

נ"ג (מ"ג)

20

16

ט"ז. י"ז. י"ח ויבשם כסה, לא יכסה ברגלו, אלא בגדו, או בספינין או בכלי - פדי שלא ינהג מנהג בגיון במצוות, ויהיו בזוויות עליו; שאין הכבוד לעצמן של מצוות, אלא למי שצנה בהן ברוך הוא, והצילנו מלמשש בחשך, ויט ויערף אותם גר לישן אל לישר {המעשים} {המעששים}, ואור להורות נתיבות הישר; וכן הוא אומר: "גר לרגלי דברך, ואור לנתיבותי".

נ"ג ס"ג
ב"ר י"ב ע"ג ס"ג

17

היה מהלך במדבר ואין לו *אפר לכסות שורק דיגר זהב ומכסה היה מהלך בספינה ואין לו עפר לכסות שורף מליתו ומכסה בשלמא שורף מליתו ומכסה אישבחן אפר דאיכרי עפר אלא דיגר זהב מעלן אומר ר' זורא "ועפרות זהב לו

ג"ג מ"ו (מ"ג)

18

בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול ששמונאי וכו', בשעת מלכותו מן השעיה על עמך ישראל, להשביחם תורתה, ולתעבירם מחקי רצונה, ואתה ברסמיה הרבים, עמדת להם בעת צרתם, רבת את ריבם, ונתת את דינם, נקמת את נקמתם! מסרת גבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים, וטמאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, ונודים ביד עסקי תורתה, ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמה, ולצמח ישראל עשית תשועה גדולה וסרקו כהיום הזה, ואחר כן באו בגיד לך ביר ביתה, ופגו את היכלך, וסקרו את מקדשך, והדליקו גרות בן צרות קדשה, וקבע שמונת ימי חגכה אלו, להודות ולהלל לשמך הגדול.

מ"ג ס"ג

19

.. ובמדרש אור האפלה ואנכי עפר ואפר כו' זכו בניו לשתי מצות אפר פרה אדומה מטהרין בו את הטמאים, זעפר שמכסין בו את הדם, ולפנינו מבואר דלא חשיב עפר כסוי דם.

מ"ג ס"ג
מ"ג ס"ג

22

יח) הוא הנה אומר: חייב אדם שנקרא בצלם: חכה יתרה נודעת לו שנקרא בצלם, שנאמר: "כי בצלם אלהים עשה את האדם". חייבין ישראל, שנקראו בניו למקום: חכה יתרה נודעת להם שנקראו בניו למקום, שנאמר: "בנים אתם ליהוה אלהיכם". חייבין ישראל, שנתן להם כלי חמדה: חכה יתרה נודעת להם, שנתן להם כלי חמדה, שנאמר: "כי לקח טוב נתתי לכם, תורתני אל תצובו".

מ"ג ס"ג